Branchekode for egenkontrol med dyrevelfærd i kvægbesætninger

Branchekoden er godkendt af Fødevarestyrelsen den
1. juli.2010

Lovmæssige krav er markeret ved en firkantet parentes med henvisning til relevant lovgivning.
Oversigt over henvisninger findes på side 21.

Bilag 1. Tilsyn med dyr af relevant uddannet personale

Krav om god produktionspraksis

Dyrene skal passes af et tilstrækkeligt antal personer med relevante faglige kvalifikationer og relevant kvægfaglig viden, så dyrene passes velfærdsmæssigt forsvarligt. [3]

Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. [1]

Enhver, der erhvervsmæssigt holder dyr, skal sørge for, at dyreholdet tilses af en dyrlæge mindst én gang årligt. [1]

Overvågning og frekvens

Kvæg skal tilses efter følgende frekvenser:

- Malkekvæg skal tilses mindst en gang dagligt. [1]
- Fritgående dyr på græs skal tilses jævnligt. [1]
- Opstaldede kalve skal tilses mindst to gange dagligt. [4]
- Kalve, der holdes udendørs, skal tilses mindst en gang dagligt. [4]

Det daglige tilsyn skal sikre, at dyrene er sunde og raske.

Løbende dokumentation

Desuden skal der dokumentation for at sikre, at personale, der behandler dyr med medicin, lever op til kravene om at have gennemgået et medicinhåndteringskursus eller have tilsvarende erfaring. [10]

Følgende optegnelser af hændelser i besætningen er obligatoriske:

- afgang til levebrug, slagtning og til DAKA.
- Antallet af døde dyr fundet ved hvert tilsyn, optegnelserne skal opbevares i 3 år. [3]

Dokumentation ved afvigelser
Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes
Gennemgå rutiner for tilsyn af dyr og registrering af handlinger i besætningen, og ret disse, så de opfylder ovenstående krav.
Rekvirér hjælp fra vikarbureau eller naboer, hvis der er behov for hjælp til at passe dyrene.

Det anbefales at få oplysninger om uddannelse og erfaring, når nyt personale ansættes, i form af uddannelsesbevis fra landbrugsskole og udtalelser fra tidligere ansættelsesforhold.

Bilag 2. Vand og foder

Krav om god produktionspraksis

Dyrene skal vandes, fodres og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. [1]

Kalve skal have råmælk snarest muligt efter fødslen og senest inden for de første seks levetimer. [4]

Kalve på over to uger skal til enhver tid have adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde. [4]

Kalve på over to uger skal hver dag have et minimum af tørfoder med fordøjelige fibre, idet minimumsmængden gradvist øges fra 200 g til 500 g om dagen for kalve, der er fra to til 26 uger gamle. [4]

Kalve skal have et foder med tilstrækkeligt indhold af jern til at sikre en hæmoglobinkoncentration i blodet på mindst 4,5 mmol/l. [4]

Pattespand eller patteautomat bør i videst muligt omfang anvendes. [4]

Udstyr til vanding og fodring skal være udformet, fremstillet og installeret på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand og for eventuel indbyrdes rivalisering. [3]

Udegående dyr i vinterperioden skal have permanent adgang til frisk drikkevand og eventuelt tilføres supplerende foder, så det gode huld opretholdes. [11]

Overvågning og frekvens

- Vand til kvæg skal kontrolleres mindst 2 gange dagligt, og det skal sikres, at dyrene altid har adgang til frisk vand.

- Alle kalve skal fodres mindst to gange dagligt. Hvis kalvene opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, skal hver kalv have adgang til foder samtidig. [4]

Løbende dokumentation

Ingen

Dokumentation ved afvigelser

Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes

Gennemgå rutiner for at sikre, at dyrene har adgang til frisk vand og foder, og ret disse rutiner efter behov.
Drikkekar og drikkekopper kan indrettes efter Danske anbefalinger
http://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Kvaegstalde/Sider/Danske_Anbefalinger_4_udgave.aspx

Det anbefales at tildele tørfoder efter ædelyst.

Vær omhyggelig med at undgå forurenet foder med f.eks. jord ved udtagning af ensilage fra markstak. Forurenet foder skal kasseres. Det er vigtigt at kassere gammelt foder.

Bilag 3. Opstaldning

Krav om god produktionspraksis

Rum eller arealer til kvæg skal indrettes, så de tilgodeser dyrenes behov. Kvæg skal have bevægelsesfrihed under optagelse af foder og drikke samt ved hvile og sikres flugtmuligheder. [1]

Materialer til at opføre rum, hvor kvæg holdes, navnlig til konstruktion af bokse og udstyr, som dyrene kan komme i kontakt med, må ikke være skadelige for dyrene og skal være uden skarpe kanter og lignende samt kunne rengøres og desinficeres effektivt. [3]

Liggearealer holdes tørre og rene. [4]

Udegående dyr

Dyrene skal være forberedt på at gå ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr. Det betyder, at de skal have udviklet et kraftigt og tæt hårlag, og de skal være ved godt huld. Dyrene skal i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr tilføres supplerende foder, så det gode huld opretholdes. [11]

Kvæg skal endvidere sikres mod vejr og vind ved som minimum at have adgang til skygge.

Der skal hele tiden være adgang til frisk drikkevand. [11]

De arealer, som udegående dyr opholder sig på i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal i størrelsen være afpasset efter antal af dyr samt være så store, at der altid er græsdækkede arealer, som dyrene ikke har trådt op. Det bør sikres, at foderpladser og vandingssteder er placeret i en sådan afstand fra dyrenes hvileområde, at arealet mellem disse kan holdes græsdækket. [11]

Udegående dyr skal i vinterperioden (december, januar, februar) og i perioder med vinterlignende vejr (ofte i november og marts) have adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidigt kan hvile på et tørt, strøet leje.
Kravet om læskur eller bygning kan fraviges under forudsætning af, at dyrene holdes på store arealer, hvorpå der er en beplantning, som yder en høj grad af både læ og beskyttelse mod nedbør og har en særligt veldrænet bund (f.eks. et tykt lag grannåle). Kravet om læskur eller bygning kan alene fraviges for kvæg af racerne Skotsk Højlandskvæg, Angus, Galloway og Hereford. [11]

Udegående dyrs velfærdsmæssige forhold kan variere meget og må derfor i visse tilfælde underkastes en konkret, sagkyndig undersøgelse af en dyrlæge eller en konsulent for at vurdere, om alle forudsætninger er tilgodeset. [11]

Dyr, der holdes udendørs, skal være bedst muligt beskyttet mod rovdyr og smitterisici. [3]

Overvågning og frekvens

Ingen

Løbende dokumentation

Ingen.

Dokumentation ved afvigelser

Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes
Reparer ødelagt og nedslidt inventar hurtigst muligt. Juster belægningsgrad mv.

Det anbefales at anvende snittet halm, sand eller savsmuld eller andre materialer, selvom der anvendes madrasser eller lignende. Gulve skal være skridsikre og holdes rene og så tørre som muligt.
http://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Kvaegstalde/Sider/Danske_Anbefalinger_4_udgave.aspx

På følgende link kan du se de nyeste anbefalinger vedr. bygninger og indretning af stalde til kvæg:
http://www.lr.dk/bygningerogmaskiner/informationsserier/farmtest/renholdelse.PDF
http://www.lr.dk/bygningerogmaskiner/informationsserier/farmtest/ft_kva_43_renhold_gulve.htm

Det anbefales at vurdere belægningsgrad og inventar løbende.
Det anbefales at kontrollere foder og vand og at foretage huldvurdering jævnligt.

Bilag 4. Opstaldning af kalve

Krav om god produktionspraksis

Kalve er kreaturer under 6 måneder. [4]

A. Når en kalv under otte uger anbringes i en enkeltboks, skal boksen være mindst 100 cm bred og 120 cm lang for kalve op til 60 kg. For kalve over 60 kg skal boksen være mindst 100 cm bred og 140 cm lang. [4]

B. Enkeltbokse til kalve må ikke være forsynet med massive vægge, men skal være forsynet med skillevægge med åbninger, der giver kalvene mulighed for at se og røre andre kalve. Dette gælder dog ikke enkeltbokse, der benyttes til isolering af syge eller tilskadekomne dyr. [4]

Kalve over otte uger må ikke holdes i enkeltbokse, medmindre en dyrlæge har attesteret, at det sker på baggrund af sundhedsmæssige forhold. [4]

Når en kalv over otte uger i tilfælde af sygdom eller lignende anbringes i en enkeltboks, skal boksen være mindst lige så bred, som den stående kalvs højde over skulderkammen og mindst lige så lang som kalvens kropslængde målt fra mulens forkant til den bageste del af sædebensknuden ganget med 1,1. (4)

C. Gulvene må ikke være glatte eller ujævne, så kalvene kan komme til skade eller udsættes for lidelse. Gulvene skal være tilpasset kalvenes størrelse og vægt og danne en jævn og stabil overflade. [4]

Lejearealet skal være rent og drænet. Der skal udlægges strøelse til alle kalve under 2 uger, og kalve over 2 uger bør også have strøelse. [4]

D. Når kalve opstaldes flokvis, skal der være tilstrækkelig plads til, at hver kalv kan vende sig og rejse og lægge sig uden hindring. [4]

For kalve skal der skal være et frit gulvareal på mindst: [4]

- 1,5 m^2 pr. kalv på under 150 kg levende vægt.

- 1,7 m^2 pr. kalv på mellem 150 og 200 kg levende vægt
.
- 1,9 m^2 pr. kalv på over 200 kg levende vægt.

E. Kalve må ikke bindes hverken indendørs eller udendørs. Flokvis opstaldede kalve kan dog bindes i perioder på højst en time på det tidspunkt, hvor de fodres med mælk eller mælkeerstatning. Hvis der benyttes bindsler, må de ikke skade kalvene, og de skal kontrolleres regelmæssigt og tilpasses for at sikre, at de sidder bekvemt, så kalven kan bevæge sig og ikke risikerer at komme til skade eller blive kvalt. [4]

Overvågning og frekvens

- Opstaldede kalve skal tilses mindst to gange dagligt. [4]

- Kalve, der holdes udendørs, skal tilses mindst en gang dagligt. [4]

Dokumentation ved afvigelser
F.eks. dyrlægens attest, hvis kalve >8 uger stadig er opstaldet enkeltvis.

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes
Antallet af enkeltbokse og fællesbokse skal altid tilpasses kælvningsfordelingen, også ved en høj kælvningsfrekvens.

Vær opmærksom på, at arealkravene overholdes ved hver flytning af kalve. Især ved flytning fra enkelt- til fællesboks.

Dyrets alder kontrolleres evt. via Dyreregistrering.

Bilag 5. Rengøring og vedligehold af kalvestald

Krav om god produktionspraksis

Materialer til stalde må ikke være skadelige for kalvene, navnlig bokse og inventar, som kalvene kan komme i kontakt med. Ligeledes skal de kunne rengøres og desinficeres effektivt. [4]

Bygningens isolering, opvarmning og ventilation skal sikre, at luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentrationer af luftarter holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for kalvene. [4]

Stalde, båse, inventar og redskaber til kalve skal rengøres og desinficeres på passende måde for at forebygge udvikling af sygdomsfremkaldende organismer. Gødning, urin og spildfoder skal fjernes så ofte som nødvendigt for at forhindre lugt og for at forhindre, at fluer, rotter, mus og andre skadedyr tiltrækkes. [4]

Gulvene må hverken være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at kalvene kommer til skade. Lejearealet skal være bekvemt, rent og passende drænet. Der skal udlægges strøelse til alle kalve. Især kalvenes liggearealer skal være rene og tørre. [4]

Overvågning og frekvens
Ingen

Løbende dokumentation
Ingen.

Dokumentation ved afvigelser
Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes
Vær opmærksom på, at der er nok strøelse.

Efterse løbende ventilationsforholdene.

Stalden gennemgås dagligt for at sikre, at kalvestalden rengøres og vedligeholdes.

Bilag 6. Lys og mørke

Krav om god produktionspraksis

Kvæg, der holdes indendørs, må hverken holdes i permanent mørke eller være udsat for kunstigt lys uden passende afbrydelser. Hvis der ikke er tilstrækkeligt naturligt lys til at opfylde kvægets adfærdsmæssige og fysiologiske behov, skal der være en passende kunstig belysning. Der skal desuden være en passende (fast eller mobil) lyskilde af tilstrækkelig styrke til, at kvæget til enhver tid kan tilses nøje. [3]

For kalve gælder, at kunstig belysning skal svare til styrken af den naturlige belysning mellem kl. 9 og kl. 17. [4]

Overvågning og frekvens

Ingen

Løbende dokumentation

Ingen

Dokumentation ved afvigelser

Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes

Gennemgå dagligt, at dyrene har tilstrækkeligt lys.

Det anbefales, at den ansvarlige for besætningen har sikret sig adgang til et nødstrømsanlæg.

Anbefaling: Lysstyrken i besætningen skal svare til 100 Lux. I praksis svarer det til en lysstyrke, så man kan læse en avis.

Det anbefales dog, at der i malkestald og behandlingsbokse/kælvningsbokse er en belysning svarende til 200 Lux.

Bilag 7. Håndtering og opstaldning af syge og kælvende dyr.

Krav om god produktionspraksis

Alle dyr, der er syge eller tilskadekomne, skal omgående have en passende behandling. Hvis et dyr ikke kommer sig hurtigt af denne behandling, skal dyret enten aflives straks, eller også skal en dyrlæge konsulteres. Syge eller tilskadekomne dyr skal om nødvendigt isoleres i en sygeboks med strøelse, der giver dyret et tørt, blødt og skridsikkert leje. [3, 4]

Et dyr, der er sygt eller er kommet uhelbredeligt til skade, skal aflives, hvis det medfører unødige lidelser for dyret at leve videre. [1]

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse om sygeafdeling til produktionsdyr: Rådet finder det fornødent at udtage et dyr af flokken og anbringe det i sygeafdeling, når dyret på grund af sin tilstand er svækket i forhold til de andre dyr og således ikke kan klare sig i konkurrencen med disse. Vurderingen heraf er konkret for hvert enkelt dyr.(12)

Overvågning og frekvens
Tilse dyrene mindst én gang dagligt. [1]

Løbende dokumentation
Kælvninger registreres. (13)

Der skal føres optegnelser over medicinsk behandling og over antallet af døde dyr, som måtte være konstateret i forbindelse med hvert enkelt tilsyn. [3]
Ved indledning af al medicinsk behandling (undtagen behandling med jernpræparater, vitaminer, sera og vacciner) skal der føres optegnelser. Optegnelserne skal omfatte dato for behandlingens start, hvilke og hvor mange dyr, årsag, lægemiddel og dosering. Optegnelserne skal gemmes i mindst 5 år.[10]

Dokumentation ved afvigelser
Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes
Indret alternativ syge- eller kælvningsboks, hvis de eksisterende bokse er optaget.
Gennemgå procedurer for anbringelse af dyr i sygesti.

Det anbefales, at behandlings- og sygeområde skal dimensioneres med én til to pladser per 100 køer i besætningen og svarende til ca. 12 m^2 per ko.

Det anbefales, at kælvende dyr skal sættes i en rengjort og nystrøet kælvningsboks umiddelbart før forventet kælvning. Det anbefales, at kælvende dyr får stillet kælvningsbokse på minimum 12 m^2 til rådighed. Der bør være ca. 1 kælvningsboks per 20 - 30 køer afhængig af kælvningsfordelingen.

Der bør altid være en person med landbrugsuddannelse eller tilsvarende erfaring til stede, som har det daglige ansvar for kælvende dyr og syge dyr.

Tilse løbende, at dyrene er sunde og raske.
Tilse køer før kælvning dagligt, og flyt dem til kælvningsboks umiddelbart før forventet kælvning.
Tilse kælvende køer løbende.
Tilse syge dyr løbende.

Bilag 8. Transport

Krav om god produktionspraksis

Enhver transport udgør en stressfaktor for det enkelte dyr. Derfor er det vigtigt, at dyrets transportegnethed vurderes. Overordnet skal der lægges vægt på følgende elementer, når et dyr skal transporteres:

1. Dyrets almentilstand
2. Dyrets tidligere lidelser, f.eks. tidligere halthed og bækkenbrud, der kan risikere at bryde op under transport
3. Transporttid
4. Eventuel omlæsning
5. Vejret

Ingen dyr må transporteres, medmindre de er egnede til den påtænkte transport, og alle dyr skal transporteres under sådanne forhold, at de ikke kommer til skade eller påføres unødig lidelse. (8)

Tvivl om, hvorvidt et dyr er transportegnet, skal altid komme dyret til gode.(8)

Alle dyr skal transporteres på et velstrøet leje (9).

Kalve må ikke transporteres fra bedriften de første 14 dage efter fødsel (4).

Hundyr, som har født inden for 14 dage, må ikke transporteres fra bedriften. (9)

Drægtige hundyr, som er mindst 90 % (28 dage før forventet kælvning) henne i drægtighedsperioden må ikke transporteres fra bedriften. (8)

Landmanden er også ansvarlig for dyrenes transportegnethed (afsnit A). Hvis landmanden også selv transporterer dyrene, er det vigtigt at være opmærksom på arealkrav (afsnit B) og krav om autorisation og uddannelse (afsnit C).

Er landmanden i tvivl om dyrets transportegnethed, kan besætningsdyrlægen anmodes om at udstede en transportattest i henhold til Fødevarestyrelsens vejledning.

A. Oversigt over de vigtigste punkter ved vurdering af dyrs transportegnethed (8, bilag I, kap.I) og (9)

1. Ingen dyr må transporteres, medmindre de er egnede til den påtænkte transport, og alle dyr skal transporteres under sådanne forhold, at de ikke kommer til skade eller påføres unødig lidelse.
2. Tilskadekomne dyr og dyr, som har fysiologiske skavanker eller undergår en patologisk proces, betragtes som ikke egnede til transport, især hvis der er tale om
   a) dyr, som er ude af stand til at bevæge sig ved egen kraft uden smerter eller at gå uden støtte
   b) dyr med et alvorligt åbent sår eller en prolaps
3. Syge eller tilskadekomne dyr kan dog betragtes som egnede til transport, såfremt de
   a) er lettere tilskadekomne eller syge og ikke vil blive påført yderligere lidelser som følge af transporten; i tvivlstilfælde skal der anmodes om veterinærrådgivning
   b) transporteres under veterinærtilsyn med henblik på eller efter dyrlægebehandling eller -diagnose; sådan transport kan dog kun tillades, hvis de pågældende dyr ikke påføres unødige lidelser eller udsættes for forkert behandling
   c) efter at have fået foretaget et veterinært indgreb som led i brugspraksis inden for landbruget, såsom afhorning eller kastrering, har fuldstændigt helede sår.

4. Dyr, der bliver syge eller kommer til skade under transport, skal adskilles fra de andre dyr og ydes førstehjælp så hurtigt som muligt. De skal underkastes passende dyrlægebehandling og om nødvendigt nødslagtes eller aflives, uden at de påføres unødige lidelser.
5. Der må ikke anvendes beroligende midler til dyr, der skal transporteres, medmindre det er strengt nødvendigt for at sikre dyrenes velfærd, og da kun under dyrlægekontrol.
6. Diegivende kvæg, som ikke befordres sammen med deres afkom, skal malkes med højst 12 timers mellemrum.
7. Transport af lettere tilskadekomne eller syge dyr, som ikke påføres unødig lidelse på grund af transporten, må kun finde sted, hvis transportmidlets bund under transporten forsynes med et ekstra tykt lag egnet strøelse. Der skal i tilfælde af tvivl om, hvorvidt dyrene påføres unødig lidelse på grund af transporten, indhentes en udtalelse fra en dyrlæge.

B. Arealkrav

1. Transporter af under otte timers varighed

Kategori	**Levende vægt (kg)**	**Areal (m^2) pr. dyr**
Kalve til opdræt	55	0,30-0,40
Middelstore kalve	110	0,40-0,70
Tunge kalve	200	0,70-0,95
Middelstort kvæg	325	0,95-1,30
Tungt kvæg	550	1,30-1,60
Meget tungt kvæg	> 700	> 1,60

Tallene kan variere afhængigt af ikke blot dyrenes vægt og størrelse, men også af deres fysiske tilstand, vejrforholdene og transportens sandsynlige varighed.

2. Transporter af over otte timers varighed

Kategori	**Levende vægt (kg)**	**Areal (m^2) pr. dyr**
Kalve til opdræt	55	0,40
Middelstore kalve	110	0,70
Tunge kalve	200	0,95
Middelstort kvæg	325	1,30
Tungt kvæg	550	1,60
Meget tungt kvæg	> 700	> 1,70

C. Krav om autorisation og uddannelse

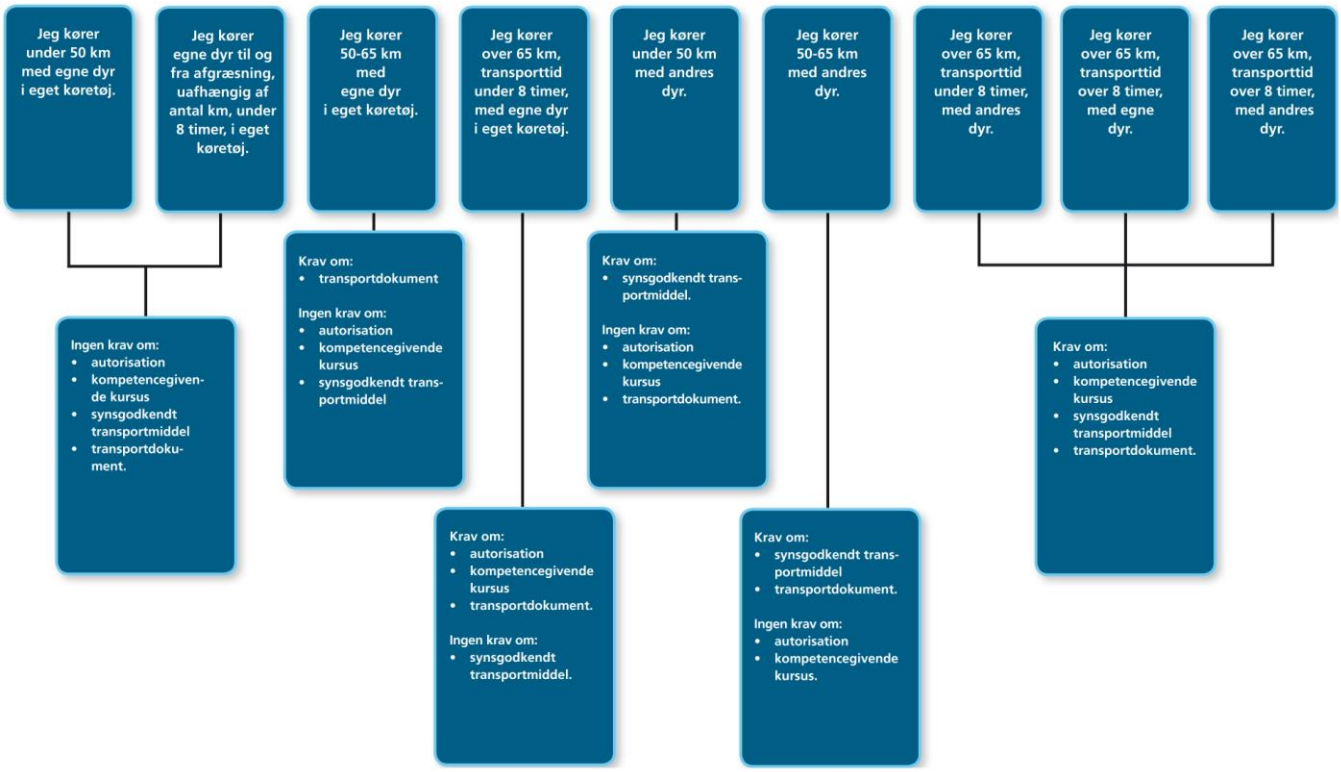

Overvågning og frekvens
Ingen

Løbende dokumentation
Ingen

Dokumentation ved afvigelser
Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes
Gennemgå vurdering af dyrs transportegnethed med besætningsdyrlægen, og sørg for at få en skriftlig vurdering. En skriftlig vurdering fra en dyrlæge vil dog aldrig udgøre en garanti for, at forholdet ikke vurderes anderledes af andre, herunder i sidste ende domstolene, hvis der kommer en sag ud af det.

Forud for hver transport skal det hvert enkelt dyr vurderes, om dyret er egnet til transport. Dyrets transportegnethed bør således vurderes cirka 1 døgn før og igen umiddelbart inden forsendelse**.**

Reglerne vedr. transport er omfattende og kun de mest vigtige er nævnt her. Det anbefales at læse Fødevarestyrelsens hjemmeside vedr. transport:

http://www.foedevarestyrelsen.dk/Dyrevelfaerd/Transport_af_dyr/forside.htm

Vær opmærksom på eventuelle tilbagemeldinger fra slagteri om transportegnethed hos afsendte dyr.

Bilag 9. Slagtning og aflivning af højdrægtige dyr

Krav om god produktionspraksis

Ved slagtning forstås aflivning af dyr med henblik på produktion af kød til konsum.

Slagtning og aflivning af drægtige dyr er forbudt de sidste 28 dage før forventet kælvning. Slagteforbuddet kan fraviges, hvis der er tale om nødslagtning, hvor dyret aflives på bedriften. [2]

Ved slagtning i tilfælde af nødslagtning skal moderdyret bedøves, hvorefter fostret skal skæres ud af livmoderen og aflives straks, såfremt en dyrlæge vurderer, at fostret ikke er levedygtigt. Umiddelbart derefter skal moderdyret afblødes. [2]

Overvågning og frekvens
Ingen

Løbende dokumentation
Ingen

Dokumentation ved afvigelser
Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes
Forud for hver transport skal den ansvarlige for besætningen sikre, at kvier og køers drægtighed er kontrolleret.

For at undgå, at højdrægtige dyr transporteres og slagtes, anbefales det at lade en inseminør eller dyrlæge systematisk undersøge slagtekøer og -kvier.

Vær omhyggelig med at registrere insemineringer og drægtighedserklæringer i Dyreregistrering.

Bilag 10. Kontrol af mekanisk udstyr

Krav om god produktionspraksis

Alt automatisk eller mekanisk udstyr, der er af betydning for dyrenes sundhed, skal efterses mindst en gang dagligt. [3, 4]

Eventuelle konstaterede fejl skal udbedres straks. Hvis dette ikke lader sig gøre, skal der træffes passende foranstaltninger til at beskytte dyrenes sundhed og velfærd. [3, 4]

Hvis dyrenes sundhed og velfærd afhænger af et mekanisk ventilationssystem, skal der være et passende reservesystem, der gør det muligt at sikre en udluftning, der er tilstrækkelig til at bevare dyrenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. Der skal endvidere være et alarmsystem, som advarer om systemsvigtet. Alarmsystemet skal testes regelmæssigt. [3, 4]

Overvågning og frekvens

Alt automatisk eller mekanisk udstyr, der er af betydning for dyrenes sundhed, skal efterses mindst en gang dagligt. [3, 4]

Løbende dokumentation

En altid opdateret liste over navne og kontaktinformationer på relevante servicepersoner skal være synligt tilgængeligt (se forslag til liste sidst i dokumentet).

Dokumentation ved afvigelser

Ingen.

Anbefalinger til hvordan lovkrav overholdes

Eventuelle konstaterede fejl skal udbedres straks, og passende foranstaltninger til at beskytte dyrenes sundhed og velfærd skal iværksættes straks.

Det anbefales, at manual til ventilationssystemet er let tilgængelig i stalden.

Bilag 11. Afhorning

Krav om god produktionspraksis

Afhorning af kvæg må kun foretages af en dyrlæge under anvendelse af bedøvelse. Afhorning af kalve, som er under 3 måneder gamle, kan foretages af producenten, såfremt bedøvelse af den enkelte kalv er foretaget af en dyrlæge umiddelbart forud for afhorningen. [7]

Ved afhorning af kalve under 3 måneder skal følgende regler følges: [7]

1) Der må ved indgrebet kun anvendes el- eller gasopvarmede brændjern. Brændjern skal kunne opvarmes til mindst 600 grader C og skal kunne holde denne temperatur under hele afhorningsprocessen. El-opvarmede brændjern skal opfylde de sikkerhedskrav, der er fastsat i stærkstrømslovgivningen.

2) Hårene omkring hornanlægget skal klippes af før brændingen. Såfremt hornanlægget er længere end ca. 1 cm, skal det skæres af med en kniv umiddelbart før brændingen.

3) Dyret skal fastholdes således, at hovedet ikke kan bevæges under brændingen.

4) Brændingen skal foretages på et hornanlæg ad gangen og skal gennemføres uden afbrydelser så hurtigt som muligt og være tilendebragt inden for ca. 20 sekunder pr. hornanlæg. Der må ikke brændes flere gange på hvert hornanlæg.

5) Mellem brænding af hvert hornanlæg renses brændjernet for slagger ved hjælp af en stålbørste.

6) Den, der betjener et elektrisk brændjern, skal være bekendt med bestemmelserne i ellovgivningen om anvendelse og kontrol af elektrisk håndværktøj og kravene til beskyttelse mod indirekte berøring f.eks. ved anvendelse af fejlstrømsafbryder eller lignende.

Overvågning og frekvens

Ingen

Løbende dokumentation

Der skal føres optegnelser over medicinsk behandling. [3]
Ved indledning af al medicinsk behandling (undtagen behandling med jernpræparater, vitaminer, sera og vacciner) skal der føres optegnelser. Optegnelserne skal omfatte dato for behandlingens start, hvilke og hvor mange dyr, årsag, lægemiddel og dosering. Optegnelserne skal gemmes i mindst 5 år.[10]

Dokumentation ved afvigelser

Ingen

Anbefalinger til, hvordan lovkrav overholdes

Dyrets alder kan kontrolleres via Dyreregistrering.

Det anbefales, at afhornede kalve overvåges løbende under opvågning og i de første dage efter indgrebet.
Det anbefales at gennemgå procedure for korrekt afhorning sammen med den praktiserende dyrlæge.

Bilag 12. Kastration

Krav om god produktionspraksis

Kastrationen må kun foretages af en dyrlæge. [6]

Overvågning og frekvens
Ingen

Løbende dokumentation
Der opbevares dokumentation for dyrets bedøvelse og smertebehandling fra dyrlæge. [3, 10]

Dokumentation ved afvigelser
Ingen

Anbefalinger til hvordan lovkrav overholdes
Kastrerede dyr overvåges i første uge efter indgrebet.
Kontakt dyrlæge, hvis der opstår komplikationer.

Bilag 13. Aflivning af kvæg

Krav om god produktionspraksis

En aflivning består af bedøvelse med boltpistol efterfulgt af afblødning med en skarp kniv.

Aflivning af kvæg må kun foretages af dyrlæge, slagtere, personer med jagttegn eller andre personer, der har modtaget uddannelse i slagtning eller aflivning. [5]

Kvæg skal fastholdes på passende måde ved bedøvelse, så de beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, ophidselse, læsioner eller kvæstelser, herunder mod fejlskydning. [5]

Kvægets ben må ikke bindes sammen før bedøvelse og aflivning. [5]

Når dyr er blevet bedøvet, skal afblødningen påbegyndes så hurtigt som muligt efter bedøvelsen og skal være hurtig, kraftig og fuldstændig. Efter at dyret er bedøvet, skal det afblødes, ved at mindst en af de to halspulsårer skæres over. [5]

Hjemmeslagtning af højdrægtige dyr er forbudt. Kun nødslagtning er tilladt. [2]

Overvågning og frekvens

Sørg altid for at have en fuldt funktionsdygtig og vedligeholdt boltpistol og en skarp kniv parat, inden afllivningen påbegyndes. Ved anvendelse af boltpistolen skal det sikres, at bolten går tilbage til udgangspositionen efter hvert skud. Hvis den ikke gør det, må den ikke anvendes, før den er blevet repareret. [5]

Løbende dokumentation
Noter aflivning af kvæg i Dyreregistrering (13).

Dokumentation ved afvigelser
Ingen

Anbefalinger til hvordan lovkrav overholdes
Foretag løbende en vurdering af dyrenes sundhedstilstand med henblik på behandling eller aflivning.

Gennemgå korrekt aflivning og afblødning med besætningsdyrlægen.
Vær opmærksom på eventuel tilbagemelding fra destruktionsanstalten om korrekt afblødning af aflivede dyr.

I den efterfølgende oversigt kan du se og læse, hvordan du afliver korrekt.

Aflivning af kalve
– skal gøres rigtigt

„Den, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt og så smertefrit som muligt."
Dyreværnsloven, §13.

Korrekt aflivning = bedøvelse + afblødning

Desværre er det af og til nødvendigt at aflive en kalv. Når det er tilfældet, så er det vigtigt, at du følger forskrifterne og gør det så hurtigt og så smertefrit som muligt.

- Du skal have undervisning, før du må aflive en kalv. Det er kun dyrlæger, slagtere, jægere og andre, som har modtaget undervisning, der må aflive et dyr. Det kan fx være dyrlægen, der giver dig en grundig vejledning i, hvordan du skal gøre.
- Husk altid at opbevare boltpistolen uladt og i et aflåst skab.

En boltpistol dræber ikke – den bedøver kun

Når du afliver en kalv, skal du først *bedøve* den med boltpistolen. Dernæst skal du *aflive* den ved at skære et snit i halsen med en skarp kniv, så de store blodkar gennemskæres, og kalven afbløder.

Sådan gør du:

1. Placer boltpistolen rigtigt

Pres boltpistolen *fast* ind mod kalvens pande. Det rigtige sted er, hvor en linje trukket fra venstre hornanlæg til højre øje, og en linje trukket modsat, krydser hinanden, som vist på tegningen.

2. Læg det rigtige snit

Straks efter du har skudt kalven i panden med boltpistolen, skal du aflive den ved at lægge et snit i halsen med en skarp slagtekniv.

Du skal lægge snittet på tværs af undersiden af halsen, lige bag ved kæbegrenene. Snittet skal være så bredt og dybt, at halsens pulsårer overskæres, så dyret afbløder og dør.

Tegninger: Birgit Agner Petersen

Dansk Landbrugsrådgivning
Landscentret

Dyrenes Beskyttelse
Alhambravej 15, 1826 Frederiksberg C
Telefon 3328 7000
db@dyrenes-beskyttelse.dk

Den Danske Dyrlægeforening
Emdrupvej 28A, 2100 København Ø
Tlf. 3871 0888 • Fax 3871 0322
ddd@ddd.dk

Lovhenvisninger m.v.:

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1343 af 14. december 2007, Dyreværnsloven, med senere ændringer

[2] Lov nr. 269 af 21. april 2004 om forbud mod slagtning og aflivning af drægtige produktionsdyr den sidste tiendedel af drægtighedsperioden

[3] Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr

[4] Bek. nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve med senere ændringer

[5] Bek. nr. 583 af 6. juni 2007 om slagtning og aflivning af dyr

[6] Bek. nr. 324 af 6. maj 2003 om halekupering og kastration af dyr med senere ændring

[7] Bek. nr. 828 af 7. november 1997 om afhorning af dyr

[8] Rådets forordning (EF) Nr. 1/2005 af 22. december 2004 om beskyttelse af dyr under transport og dermed forbundne aktiviteter m.v.

[9] Bek. nr. 1729 af 21. december 2006 om beskyttelse af dyr under transport med senere ændringer

[10] Bek. nr. 481 af 29. maj 2007 om dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr m.v. med senere ændring

[11] Det Veterinære Sundhedsråds og Dyreværnsrådets fælles udtalelse af 14. december 2001 om udendørs hold af dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr

[12] Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 4. marts 2004 om sygeafdeling til produktionsdyr

(13) Bek. nr. 1121 af 1. december 2009 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder

CHR.nr: Navn:

Serviceinformationer på automatisk eller mekanisk udstyr

Udstyr	**Firma**	**Serviceperson**	**Telefonnummer**	**Tilføjet/ ændret dato**

Tilføjelse til Branchekode for egenkontrol med dyrevelfærd i kvægbesætninger
Skal altid være synligt tilgængelig